

گزارش

شکاف خطرناک میان آمار رسمی و واقعیت معیشت

اقتصاد زیر فشار بی‌اعتمادی

افزایش افسارگسیخته قیمت ها در برابر رشد محدود ارز، ناکامی سیاست های مهار تورم و ضعف اطلاع رسانی دولت چهاردهم، موجی از بی اعتمادی و اضطراب اقتصادی ایجاد کرده است.

به گزارش مهر، در ماه های اخیر، روند تحولات قیمتی در بازار تصویری نگران کننده از وضعیت سیاست گذاری اقتصادی دولت چهاردهم ترسیم کرده است؛ تصویری که در آن شکاف میان شاخص های رسمی اقتصاد کلان و تجربه روزمره شهروندان بیش از هر زمان دیگری آشکار شده است. از رشد ۶۶ درصدی قیمت کارخانه‌ای خودروها گرفته تا جهش نزدیک به دو برابری نرخ نان و غلات و رسیدن بهای مرغ به مرز ۱۶۰ هزار تومان، همگی نشانگر تداوم بحرانی هستند که ریشه آن تنها در ضعف سیاست‌های مهار تورم نیست، بلکه در ناترازی‌های ساختاری و ناکارآمدی‌های مدیریتی در لایه‌های مختلف اقتصاد ملی نهفته است.

یکی از شاخص ترین پدیده‌های اقتصادی ماه‌های گذشته، شکاف معنادار میان نرخ رشد ارز و میزان افزایش قیمت کالاهاست. در حالی که نرخ ارز در نیمه نخست سال جاری حدود ۴۰ تا ۴۰ درصد افزایش یافته، بخش عمده‌ای از کالاها از جمله خودرو، مواد غذایی، پوشاک و مسکن رشد قیمتی بیش از ۶۰ تا ۱۰۰ درصد را تجربه کرده‌اند. این ناهماهنگی نشان می‌دهد که تورم کنونی صرفاً متأثر از نوسانات ارزی نیست، بلکه حاصل مجموعه‌ای از ضعف‌های سیاستی در حوزه‌های پولی، مالی و تجاری است.

گزارش های رسمی بانک مرکزی نیز این وضعیت را تأیید می‌کند؛ به‌گونه‌ای که نرخ رشد نقدینگی در پایان خرداد ۱۴۰۴ به بیش از ۳۲ درصد رسیده و در عین حال، مشکلاتی چون تأخیر در تخصیص ارز، رسوب مواد اولیه در گمرک و افزایش هزینه‌های تولید همچنان پا بر جاست. در نتیجه، تولیدکنندگان ناگزیر به افزایش قیمت برای پوشش هزینه‌های انباشته می‌شوند و دولت نیز به جای اصلاح ریشه‌ای زنجیره تولید و عرضه، عمدتاً به سیاست های مقطعی و واکنشی برای کنترل بازار متوسل می‌شود. استمرار این چرخه، به‌مرور اعتماد عمومی به کارآمدی نظام تصمیم‌گیری اقتصادی را تضعیف کرده است.

ضعف تنظیم بازار و ناهماهنگی سیاستی

در عرصه تنظیم بازار، ناهماهنگی نهادی و ضعف انسجام میان دستگاه‌های اقتصادی از چالش‌های اصلی دولت به شمار می‌رود. توقف طولانی مدت ثبت سفارش خودرو، تمرکز غیرواقع‌گرایانه بر واردات خودروهای برقی بدون زیرساخت‌های لازم و در مقابل، انباشت حجم قابل توجهی از کالاها صنعتی در گمرک، نمونه‌هایی از این ناهماهنگی است. نتیجه چنین وضعیتی، کاهش عرضه مؤثر، افزایش هزینه‌های جانبی و تحریک مجدد تورم بوده است.

در بخش کشاورزی نیز بی‌ثباتی در تأمین نهاده‌های دامی و افزایش مداوم قیمت خوراک دام منجر به کاهش جوجه‌ریزی و حتی کشتار دام‌های مولد شده است؛ پدیده‌ای که کارشناسان آن را زنگ خطری برای امنیت غذایی در ماه‌های پیش رو می‌دانند. طبق گزارش‌های رسمی، تورم روستایی به بیش از ۵۲ درصد و تورم مواد خوراکی به بیش از ۶۰ درصد رسیده است؛ امری که فشار مضاعفی بر دهک‌های پایین و طبقه متوسط وارد کرده و شکاف طبقاتی را تعمیق بخشیده است.

شکاف اطلاع‌رسانی و پیامدهای روانی بر جامعه

در کنار چالش‌های اقتصادی، یکی از نقاط ضعف باز دولت در ماه‌های اخیر، ناتوانی در مدیریت اطلاع‌رسانی اقتصادی و اقتناع افکار عمومی بوده است. در شرایطی که تورم به طور مستقیم معیشت خانوارها را تحت تأثیر قرار داده، فقدان شفافیت داده‌ها و نبود گفت‌وگویی صادقانه با جامعه، زمینه را برای شکل‌گیری روایت‌های غیررسمی و مخرب فراهم کرده است. رسانه‌های معاند خراجی و برخی جریان‌های سیاسی داخلی با تمرکز بر همین خلأ ارتباطی، تلاش دارند احساس بی‌ثباتی و ناکارآمدی مدیریتی را در افکار عمومی تقویت کنند. در چنین فضایی، حتی سیاست‌های حمایتی دولت – مانند پرداخت یارانه‌ها یا جبران زیان در بخش ارد و گندم – به دلیل ضعف در تبیین و اطلاع‌رسانی، به جای آن‌که به عنوان نشانه‌ای از حمایت دولت تعبیر شود، گاه به صورت سوء مدیریت مالی بازنمایی می‌گردد.

جنگ روانی معاندین بر بستر ناکارآمدی اقتصادی

بخش قابل توجهی از التهاب روانی جامعه در حوزه اقتصاد، محصول ترکیب واقعیت‌های عینی با عملیات روانی ده‌فند رسانه‌های معاند است. این جریان‌ها با استفاده از داده‌های گزینشی، مقایسه‌های گمراه‌کننده و روایت‌های احساسی از زندگی روزمره، تلاش دارند وضعیت اقتصادی کشور را در آستانه فروپاشی جلوه دهند. در چنین روایتی، هرنوسان قیمتی نه به عنوان پدیده‌ای اقتصادی، بلکه به عنوان نشانه‌ای از بحران ساختاری بازنمایی می‌شود. در سطح رسانه‌ای، تکنیک‌هایی نظیر تقطیع داده‌های آماری، تمرکز بر موارد استثنایی افزایش قیمت، استفاده از تصاویر احساسی از بازارها و صف‌های خرید، و القای نسبت مستقیم میان نرخ دلار و بهای کالاها، برای تشدید احساس ناامنی اقتصادی به کار گرفته می‌شود. این عملیات روانی بر بستری از ضعف اطلاع‌رسانی رسمی و بی‌ثباتی در پیام‌های اقتصادی دولت رشد کرده است. وعده‌های متناقض درباره کنترل ارز با تثبیت قیمت کالاها موجب شده فاصله میان گفتار رسمی و وعده‌های اقتصادی کاهش پیدا کند. در مجموع، بحران کنونی قیمت‌ها و پیامدهای روانی آن، نه صرفاً حاصل عوامل بیرونی و فشارهای ارزی، بلکه نتیجه مجموعه‌ای از ناهماهنگی‌ها، ضعف تصمیم‌گیری و خلأ ارتباطی در ساختار دولت است. زمانه‌ای که دولت نتواند همزمان با اصلاح سیاست‌های اقتصادی، راهبرد ارتباطی و رسانه‌ای روشنی برای تبیین واقعیات و اقتناع جامعه ارائه دهد، میدان روایت به طور طبیعی در اختیار جریان‌های معارض باقی نخواهد ماند.

بر شرایط فعلی، مهار تورم تنها در سطح عددی کافی نیست؛ بلکه لازم است دولت بتواند ادراک عمومی از وضعیت اقتصادی را نیز بازسازی کند. در غیر این صورت، حتی بهبود شاخص‌های اقتصادی نیز بدون اعتماد سازی و مدیریت ذهنی جامعه، به ترمیم امنیت روانی مردم و ثبات اجتماعی منجر نخواهد شد.

«آرمان ملی» درباره مزایا و چالش‌های تخصصی شدن بانک‌ها گزارش می‌دهد

پایان عصر بانک‌های همه‌کاره!

نظام بانکی ایران از ده‌ها سال پیش با مجموعه‌ای از نارسایی‌ها مواجه بوده که

می‌توان به بنگاه‌داری گسترده در بانک‌ها، اعطای تسهیلات کلان بدون ارزیابی

شفاف، تاضعف در نظارت و کفایت سرمایه و... اشاره کرد

عملکرد خود را به صورت منظم و شفاف اعلام کنند تا اعتماد سپرده‌گذاران و سرمایه‌گذاران افزایش یابد، بعلاوه باید مسیر فعالیت بانک‌ها در حوزه‌های مختلف به صورت کاملاً دقیق اعلام شود، البته قطعاً در این مسیر، فقط دسته‌بندی کافی نیست، باید ابزار نظارتی، گزارش دهی، شفافیت، تحقیق و تفحص و مجازات تخلفات وجود داشته باشد، بلکه باید با نظارت کامل از سرایت چالش‌ها به بانک‌های دیگر جلوگیری کرد.

هدایت منابع به تولید

این کارشناس تأکید کرد: یکی از اهداف کلان این طرح که برای آن متصور است، بهبود بخش تولید است. در حقیقت وقت آن رسیده است که دیگر بانک‌ها تبدیل به ماشین خلق نقدینگی برای بازارهای دلالی، املاک، ارزو... نشوند، بلکه به منبع تأمین مالی واقعی تولید تبدیل شوند. طبقه‌بندی جدید می‌تواند این فرصت را ایجاد کند که بانک‌های تخصصی با توسعه‌ای برای تجهیزات تولیدی، صنعت، صادرات، پروژه‌های زیرساختی کار کنند؛ بانک‌های پس‌انداز یا قرض‌الحسنه منابع خرد جذب کنند؛ بانک مسکن تسهیلات مسکن دهند و... اگر بانک آینده یا بانک‌های مشابه، مجبور شوند از فعالیت‌های خارج از مأموریت خود فاصله بگیرند، منابع بیشتری به تولید واقعی خواهند رفت. او تصریح کرد: زمانی که بانک‌ها مأموریت‌شان روشن باشد، نظارت بر آنها کمتر به مباحث حقوقی و قضایی کشیده می‌شود، تنش‌های ناشی از عدم تخصیص صحیح منابع کاهش می‌یابد و ریسک سرایت در نظام بانکی کمتر می‌شود. او اضافه کرد: البته مشکلات شبیه بانکی یک روزه ایجاد نشده‌اند که بتوان یک روزه حل‌شان کرد؛ بلکه نیاز به اصلاح ساختارها دارد و در این بین شفافیت مأموریت بخشی از مسیر و همه آن چیزی است که نیاز به آن داریم.

مزایای کلی طرح

او درباره مزیت‌های کلی طرح و حرکت بانک‌ها در مسیر تعریف آنچه که برای آنها تعیین شده است، گفت: تفکیک بانک‌ها بر اساس مأموریت، از همپوشانی فعالیت‌ها، رقابت ناسالم و فعالیت‌های ریسک‌پذیر بی‌حد جلوگیری می‌کند. در این بین بانک مرکزی می‌تواند برای هر دسته از بانک‌ها، چارچوب و سقف‌های خاصی تعریف کند و شاخص‌های نظارتی دقیقتری تعیین کند. به عبارتی، تشویق به تولید و اقتصاد واقعی، با تعیین «بانک توسعه‌ای» یا «بانک تخصصی تولید – صادرات» می‌توان منابع را به سمت فعالیت‌های مولد سوق داد. او افزود: بانک‌ها در این مسیر باید گزارش

استاندارد دریافت کنند و نظارت‌ها بر اساس ضوابط مشخص انجام می‌شود. اگر کالایی به صورت متخلفانه و خارج از این چارچوب تولید شود، ما به عنوان بخش خصوصی نیز خواهان برخورد قاطع با آن واحد هستیم.

وی تأکید کرد: در صورتی که تولید محصولات استاندارد از سوی واحدهای مالی صورت گیرد که فاقد مجوز یا تحت عنوان کارگاه‌های زیرپله‌ای فعالیت می‌کنند، باید دستگاه‌های نظارتی مانند وزارت صمت، وزارت بهداشت و سازمان ملی استاندارد با جدیت بیشتری با آن‌ها برخورد کنند. متأسفانه چنین فعالیت‌هایی هم به سلامت جامعه آسیب می‌زند و هم باعث بی‌اعتمادی مردم نسبت به تولیدکنندگان واقعی می‌شود.

عزیزپور درباره گزارش سازمان ملی استاندارد مبنی بر محدودیت منابع انسانی و وجود کالاهای با استاندارد تقلبی در بازار نیز گفت: به نظر می‌رسد منظور این

اخبار

دومین هشدار سازمان حمایت به ایرلانی‌ها

پس از نامه نخست سازمان حمایت از مصرف کنندگان به انجمن شرکت‌های هواپیمایی ایران، این انجمن با ارائه یکسری توجیهات تصمیم به عملی کردن تصمیم خود داشت که سازمان حمایت در نامه‌ای دیگر اجرا شدن تصمیم انجمن مذکور را غیر قانونی دانست. پس از انتشار خبرهایی مبنی بر افزایش ۲۴ درصدی نرخ بلیت هواپیما توسط انجمن شرکت‌های هواپیمایی ایران، امروز (چهارشنبه - ۱۴ ابان ۱۴۰۴) سازمان حمایت مصرف‌کنندگان طی نامه‌ای از این انجمن خواست که قیمت بلیت‌ها را افزایش ندهد و در صورت افزایش قیمت‌ها نیز آن‌ها به همان قیمت قبل بازگرداند، در غیر این صورت مطابق قانون با آنها برخورد خواهد شد. پس از نامه نخست سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان به انجمن شرکت‌های هواپیمایی ایران، این انجمن با ارائه یکسری توجیهات تصمیم به عملی کردن تصمیم خود داشت که سازمان حمایت در نامه‌ای دیگر اجرا شدن تصمیم انجمن مذکور را غیر قانونی تلقی کرد. سازمان حمایت در بخش‌هایی از نامه دوم خود به انجمن شرکت‌های هواپیمایی نوشت: «تصمیمات ۲۱ تیر ۱۴۰۴ شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا، متاخر برای تاریخ ۱۲ آذر ۱۴۰۳ دیوان عدالت اداری بوده و به عنوان یک الزام حاکمیتی در اولویت اقدام توسط کلیه مراجع و دستگاه‌های مخاطب است. لذا ضمن تأکید مجدد بر اعلام بازگشت قیمت‌ها به وضعیت قبلی، لطفاً مقرر فرمایید پیش از انجام هماهنگی لازم با دبیرخانه کارگروه تنظیم بازار، شرکت‌های هواپیمایی از انجام هر گونه بروزرسانی و تغییر قیمت بلیت پروازهای داخلی خودداری کنند.»

ذخایر سدهای کشور به سطح بحرانی رسید

با کاهش ۳۹ درصدی ورودی و افت ۲۵ درصدی ذخایر سدها، بیش از دوسوم ظرفیت سدهای ایران خالی است و اغلب استان‌ها در تنش آبی به‌سر می‌برند. ایران ششمین پاییز خشک خود را پشت سر می‌گذارد و وضعیت سدهای کشور به مرحله بحرانی رسیده است. از ابتدای سال آبی تا سیزدهم آبان، حجم ورودی آب به مخازن سدها تنها یک میلیارد و ۳۵۰ میلیون مترمکعب بوده که نسبت به دسامبیلارد و ۱۹۰ میلیون مترمکعب مدت مشابه پارسل، کاهش ۳۹ درصدی را نشان می‌دهد. در همین بازه، خروجی سدها نیز با ثبت ۲ میلیارد و ۷۹۰ میلیون مترمکعب نسبت به پارسل ۲۶ درصد افت کرده است. بر پایه آمار وزارت نیرو، حجم فعلی ذخایر آبی کشور به ۱۷ میلیارد و ۲۱۰ میلیون مترمکعب رسیده؛ در حالی‌که سال گذشته این رقم ۲۲ میلیارد و ۹۱۰ میلیون مترمکعب بود. به عبارتی اکنون تنها ۳۲ درصد ظرفیت سدهای کشور بر است و ۶۷ درصد آنها خالی مانده‌اند. در سطح استانی نیز شرایط نگران‌کننده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد ۲۸ استان در وضعیت نامطلوب بارش قرار دارند؛ به‌گونه‌ای که در ۲۰ استان هیچ بارندگی ثبت نشده و هشت استان دیگر تنها بارش‌های محدود تجربه کرده‌اند. حتی در استان‌های پربارش شمالی یعنی گیلان، گلستان و مازندران، بارندگی‌ها به مراتب کمتر از میانگین بلندمدت بوده است. میانگین بارش‌ها از آغاز سال آبی تاکنون تنها ۳۰۴ میلی‌متر گزارش شده؛ در حالی‌که بلندگین بلندمدت ۱۰۸۰ میلی‌متر و رقم سال گذشته ۱۴۰۵ میلی‌متر بوده است. برخی از مهم‌ترین سدهای کشور در استان‌های تهران، اصفهان، خراسان رضوی، قم، هرمزگان، زنجان، کرمان و مرکزی در وضعیتی نزدیک به «حجم مرده» قرار گرفته‌اند. کارشناسان هشدار داده‌اند در چنین شرایطی، صرفه‌جویی گسترده و مدیریت مصرف تنها راه عبور از بحران تا زمان آغاز بارش‌های مؤثر پاییزی است.

نیمش بازار

بورس منفی شد

شاخص بازار سرمایه پس از آنکه روز گذشته افت کرد، دیروز نیز کاهش یافت و هفته را کاهشی به پایان رساند؛ به طوری‌که شاخص کل با برزش ۲۱ هزار واحد به رقم سه میلیون و ۲۰۲ هزار واحد رسید اما کانال ۳۰۲ میلیون را حفظ کرد. (چهارشنبه) شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران ۲۱ هزار و ۲۷۴ واحد افت کرد و به رقم سه میلیون و ۲۰۲ هزار و ۵۸۷ واحد رسید. دیروز هم شاخص بازار سهام پس از رکورد شکنی روز دوشنبه ۴۱ هزار واحد کاهش یافته بود. با این حال منفی دیروز و دیروز باعث نشد تا بورس کانال ۳۰۲ میلیون واحد را از دست بدهد. شاخص هم‌وزن نیز دیروز ۶۶۲۲ واحد کاهش داشت و در عدد ۹۲۲ هزار و ۱۱۴ واحد ایستاد. دیروز تعداد سهام مثبت بورس ۹۶ عدد و سهام منفی ۲۵۰ عدد بود. تعداد خریداران به ۷۵ هزار نفر رسید. به طور کلی بازار ۰.۶۶ درصد کاهش یافت. همچنین ۲۲۹ هزار فقره معامله به ارزش حدود ۱۵ هزار میلیارد تومان در بازار سهام انجام شد. وبملت، فارس ونوری بیشترین تأثیر منفی را بر شاخص بورس داشتند. از نمادهای پرتراکنش نیز شاخص فرابورس هم دیروز با کاهش ۲۵ واحد و ۲۸ هزار و ۱۳۹ واحد رسید. تعداد معاملات دیروز فرابورس ۲۹۶ هزار فقره و ارزش آن ۱۷۲ هزار میلیارد تومان بود. آریا بیشترین تأثیر منفی را بر شاخص فرابورس داشت اما لباس آروان با بیش مثبت ایجاد کرد. پتئوسه، نان و فر نیز از نماد‌های پرتراکنش فرابورس بودند.